

SØR - FRON KOMMUNE

RINGEBU KOMMUNE

INFORMASJON FRA MIDT-GUDBRANDSDAL LANDBRUKSKONTOR

(MGL)

2-2016

Kommunevegen 1
2647 Sør-Fron

Innhold

PERSONALNYTT	4
JORDBRUK	4
PRODUKSJONSTILSKUDD I JORDBRUKET OG TILSKUDD TIL AVLØSERORDNINGEN VED FERIE OG FRITID	4
RETNINGSLINJER FOR BEHANDLING AV MIDLER TIL INVESTERING OG BEDRIFTSUTVIKLING I LANDBRUKET I OPPLAND FOR 2017	5
SØKNAD OM TILSKUDD TIL SPESEILLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET (SMIL) FOR 2017	10
TILSKUDD TIL DRENERING AV JORDBRUKSJORD 2017	11
UTVIKLINGSFONDET – LANDBRUK.....	13
BEREDSKAPSGRUPPE I FRON	15
GJERDETILSYN.....	16
GÅRDSKART	18
VELFERDSORDNINGER.....	19
SØKNAD OM TILSKUDD TIL AVLØSNING VED SYKDOM.....	19
MILJØ OG UTMARK	20
ROVVILTSITUASJONEN.....	20
KJEMPESPRINGFRØ.....	21
MOTORFERDSEL	21
FERISTER OG HJORTEVILT.....	22
SKOGBRUK.....	22
LANDBRUKSVEGER	24
TILSKUDDSORDNINGER I SKOGBRUKET	25
OMDISPONERING AV SKOGAREAL TIL BEITE	27
DIVERSE.....	28
AUTORISASJONSKURS I PLANTEVERN 2017.....	28
INFORMASJON FRA MATTILSYNET	28
MIDTDALSBONDEN – NETTSTADEN FOR LANDBRUKET	33
PRIMÆRNÆRINGSUTVALET I MIDT-GUDBRANDSDAL.....	34
KULTURLANDSKAPS- OG BIOENERGIPROSJEKTET I MIDT-GUDBRANDSDAL	35
VIKTIGE TELEFONER, E-POST OG ADRESSER:.....	36

PERSONALNYTT

Skogbruksrådgjvar Anne Aulie har mammapermisjon frå november 2016 til oktober 2017. Heidi Yvonne Paulsen er tilsett som vikar i denne perioden. Ho har skogbruksutdanning frå NMBU Ås og leverte masteroppgåven våren 2014. Paulsen kjem frå Oslo. Vi ønskjer henne velkommen.

Gjennom budsjettarbeidet for 2017 har Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor, MGL, fått nytt budsjett. Nytt av året er at det forutsetter reduksjon i tal tilsette på 0,5 årsverk i forhold til 2016. For 2017 blir det forsøkt løyst ved å ikkje dekke opp midlertidig ledigheit og øvrig generell nøysomheit.

JORDBRUK

PRODUKSJONSTILSKUDD I JORDBRUKET OG TILSKUDD TIL AVLØSERORDNINGEN VED FERIE OG FRITID

Januar 2017 søker foretakene etter gammelt system med utgangspunkt i Jordbruksavtalen 2016 -2017. Registreringsdatoen er 1.januar og søknadsfristen 20.januar 2017.

Du søker som vanlig om produksjonstilskudd, tilskudd til bevaringsverdige husdyrraser: storfe, sau, geit (kystgeit) og hest (nytt se veiledning) og avløsertilskudd for 2016

Tilskuddene utbetales i juni 2017.

Søknader fra mai og oktober 2017 (nytt):

Søknadsskjemaet åpnes for foretakene 1.mai telledato med søknadsfrist 15.mai

Søknadsskjemaet åpnes for foretakene 1.oktober telledato med søknadsfrist 15.oktober

Etterregistrering etter 15.oktober 2017 til 10. januar 2018

-avløserutgifter for perioden 15.oktober til 31.desember

-dyr på utmarksbeite som er tatt ned fra beite senere enn 15.oktober

-livdyr (gris, kylling eller kalkun) som er solgt mellom 15.oktober og 31.desember

- kvantum frukt, bær og grønnsaker som er levert til godkjent omsetningsledd mellom 15.oktober og 31.desember.

Oppsummering av søknadsfrister i mai og oktober 2017

Husdyrtilskudd: telledato er 1.mai, med søknadsfrist 15. mai og telledato 1.oktober, med søknadsfrist 15.oktober

Beitetilskudd: 15.oktober

Arealtilskudd: 15.oktober

Distriktstilskudd frukt, bær, poteter: 15.oktober

Tilskudd til bevaringsverdige husdyrraser: 15.oktober

Avløserutgifter for 2017: 15.oktober 2017

Fra 2017 betales alle tilskudd ut en gang i året i februar 2018

Samtlige tilskudd står omtalt på forsiden, www.landbruksdirektoratet.no under:

«Nytt system for søknad om produksjonstilskudd fra 2017»

Ta kontakt med MGL hvis det er spørsmål om produksjonstilskudd og avløsertilskudd.

RETNINGSLINJER FOR BEHANDLING AV MIDLER TIL INVESTERING OG BEDRIFTSUTVIKLING I LANDBRUKET I OPPLAND FOR 2017

Administrativt vedtatt av Innovasjon Norge Innlandet 26.9.2016.

Midlene fordeles med 80 % til tradisjonelt landbruk og 20 % til landbruksbasert næringsutvikling.

Retningslinjene må sees i sammenheng med disse dokumentene:

- Forskrift for midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket
- Landbruks- og Matdepartementets oppdragsbrev til Innovasjon Norge (IN)
- Regionalt Bygdeutviklingsprogram med underliggende planer for respektive fylker
- Oppdragsbrev fra Fylkesmannen i Oppland
- Policy og finansieringsstrategi for landbruksvirkemidler i Innovasjon Norge 2017

1. Generelt

Forutsetninger for tildeling av midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket:

- Økonomi og kompetanse som sikrer lønnsomhet og gjennomføringsevne
- Aktive gårdsbruk der landbruk utgjør et viktig bidrag til inntekten
- Markedssituasjon for produksjonene

Generelle prioriteringer:

- Vekstmuligheter, innovasjon og nyskaping
- Bærekraftig profil
- Generasjonsskifte og ungdom under 35 år
- Økologisk produksjon

Målgruppe:

Landbruksforetak må være registrert i Enhetsregisteret, levere årsoppgave og ha en årsomsetning i landbruket som er MVA-pliktig. Ved generasjonsskifte der prosjektet innebærer vesentlig nyskaping, kan omsetningskravet fravikes.

Landbrukseiendommen må være konsesjonspliktig eller ha en drift som utløser produksjonstilskudd.

Gjennomgående kriterier for vurdering av søknader:

- Økonomisk godt forankret prosjekt som bygger opp under driftsenheten som en fremtidsrettet og robust enhet
- Tilskuddet er utløsende for igangsetting av prosjektet
- Prosjektet skal skje med basis i ressursgrunnlaget på egen eiendom, sett i forhold til den samlede produksjonskapasiteten som bygges opp
- Verdiskaping, produksjonsøkning og sysselsetting som en direkte eller indirekte følge av prosjektet
- 70 % av grovfôr må være tilgjengelig, enten eget areal og/eller leid med kontrakt på 10 år eller langsiktig avtale om kjøp av lokalt grovfôr
- 70 % av melkekvoten må være tilgjengelig, enten i form av egen kvote og/eller leid med kontrakter på minst 5 år

NB: Det kan ikke gis tilskudd til tiltak som er påbegynt før søknaden er avgjort.

Med «påbegynt» menes igangsetting av bygg- og anleggsarbeider eller inngått rettslig bindende forpliktelse/kontrakt som gjør investeringen irreversibel.

2. Investeringer i tradisjonelt jord- og hagebruk

Prioriterte tiltak:

1. Grovfôrbaserte husdyrproduksjoner og nødvendige byggearbeider iht. regelverk for melke- og storfekjøttproduksjon.

2. Planteproduksjon

Potet-, grønnsak-, frukt – og bærproduksjon prioriteres.

Korntørker/lager der drifta oppfyller ett av følgende kriterier; økologisk, såkorndyrking og anlegg drevet av fornybar energi eller basert på samarbeid mellom flere bruk.

Fellestiltak for flere eiendommer i form av tørking, lager, pakking osv, kan støttes, men må vurderes opp mot eksisterende kapasitet og konkurransesituasjonen i området.

3. Kraftfôrkrevende produksjon innen konsesjonsgrensene og tilpasset markedets behov.

Saker som blir lavt prioritert i 2017:

- Nyetablering og kapasitetsøkning innen egg, kylling og smågrisproduksjon

- Nyetablering og vesentlig kapasitetsøkning innen sauehold

Dette har utgangspunkt i landsprognosen for kjøtt, som tilsier forsiktighet overfor enkelte produksjoner.

3. Landbruksbasert næringsutvikling

Dette gjelder prosjekter som utnytter landbrukets og bygdenes ressurser på nye måter. Tilskudd kan gis til produktutvikling, kompetansebygging, markedsundersøkelser, testsalg, nettverksbygging samt markedsføring av nye produkter.

Prioriterte områder:

- Mat og drikke, herunder produksjon og foredling

- Landbruksbasert reiseliv

- Inn på tunet

Aktiviteten skal gi sysselsetting for gardbrukerne og skal være knyttet til annen tjenesteyting.

Saker som ikke vil bli prioritert:

- Generell utleievirksomhet

- Utleie av stallplasser, ridesentervirksomhet, golf og kennel o.l. uten vesentlig nyskaping

- Tradisjonell forretningsmessig, privat tjenesteyting uten vesentlig nyskaping

- Handelsvirksomhet med innkjøpte varer

4. Utmåling av støtte

På grunn av begrensede rammer, kan tilskudd avkortes eller avslås med bakgrunn i prioritering eller samlet rammesituasjon. Det skal ikke gis tilskudd til tiltak som er påbegynt før søknaden er avgjort. Søkers eget arbeid vurderes til 350,- kroner per time og for ansatte til 1 promille av fast årslønn. Innsats med egne maskiner verdsettes i tillegg med basis i de leiekjøringspriser som årlig kunngjøres i tidsskriftet Norsk Landbruk. I selskaper med begrenset ansvar kan kun bokført lønn og leiekjøring godkjennes som utmålingsgrunnlag for støtte.

Etablerertilskudd, oppstart av ny virksomhet. Tilskudd kan gis til produktutvikling, kompetansebygging, markedsundersøkelser, testsalg, nettverksbygging samt markedsføring av nye produkter:

- Maksimalt 300 000,- kroner i idéavklaringsfase, normalt inntil 50 % av godkjente kostnader
- Maksimalt 300 000,- kroner i etableringsfase, normalt inntil 50 % av godkjente kostnader

Bedriftsutviklingstilskudd, utvikling i etablert virksomhet. Tilskudd kan gis til produktutvikling, kompetansebygging, markedsundersøkelser, testsalg, nettverksbygging samt markedsføring av nye produkter:

- Inntil 50 % av godkjent kostnadsoverslag

Investeringstilskudd landbruksbasert næringsutvikling:

- Tilskudd inntil 15 % av godkjent kostnadsoverslag.
- Ungdom under 35 år og/eller generasjonsskifte, inntil 25 % av godkjent kostnadsoverslag. Med generasjonsskifte menes overtatt eiendommen med skjøte i løpet av de siste 5 årene
- Maksimalt 1 000 000,- kroner i tilskudd

Investeringstilskudd tradisjonelt landbruk:

- Tilskudd inntil 15 % av godkjent kostnadsoverslag
- Ungdom under 35 år og/eller generasjonsskifte, inntil 25 % av godkjent kostnadsoverslag. Med generasjonsskifte menes overtatt eiendommen med skjøte i løpet av de siste 5 årene
- Maksimalt 1 000 000,- kroner i tilskudd

Det kan i tillegg innvilges tilskudd til bruk av tre i driftsbygninger, for å binde CO₂

- Det forutsettes at det brukes minimum 20 m³. Det kan innvilges 1 000,- kroner per m³, og maksimalt 100 000,- kroner.

Tilskudd til investeringer ved generasjonsskifte:

- Overtatt med skjøte i løpet av de 5 siste årene
  - Søker må være under 35 år ved søknadstidspunktet
- Godkjent kostnadsoverslag inntil 500 000,- kroner, maksimalt 40 % tilskudd.

Dette legger Innovasjon Norge vekt på når søknaden behandles:

- Prosjektet må være i samsvar med nasjonale føringer og regionale strategier
  - Det må være tilstrekkelig lønnsomhet og soliditet i prosjektet på kort og lang sikt
  - Prosjektet må ha et tilfredsstillende ressursgrunnlag
- Før du søker bør du derfor ta kontakt med landbruks- eller næringskontoret i kommunen.

Innovasjon Norge forutsetter at alle virksomheter som søker finansiering har et bevisst forhold til samfunnsansvar og miljøpåvirkning. Dette gjelder både i gjennomføringen av prosjektene og ved utnyttelse av resultatene.

5. Lavrisikolån og risikolån

Lavrisikolån prioriteres tilsvarende som investeringsstøtte, men forutsetter tilfredsstillende sikkerhet og dokumentert betjeningsevne. Risikolån kan gis til fysiske og myke investeringer ved bruksutbygging, modernisering, omstilling, utvikling og generasjonsskifteinvesteringer. Ytes som pantesikret toppfinansiering.

Prosjekter med total kostnad over 5 000 000,- kroner skal normalt ha byggelån og ha engasjert eksternt byggeleder. Hver søknad vurderes individuelt.

6. Forbehold

Det tas forbehold om endringer i dette dokumentet som følge av nye formuleringer i ny forskrift for IBU-midlene, tildelingsbrev fra Landbruks- og matdepartementet eller strategisk næringsplan for landbruket i Oppland.

Søknadsfrist 1. februar 2017!

Ta kontakt med landbrukskontoret i god tid dersom du vurderer å søke. Søknadsskjema finner du på www.innovasjon Norge.no

Det skal legges ved flere vedlegg til søknaden. Ta kontakt med landbrukskontoret for mer informasjon.

SØKNAD OM TILSKUDD TIL SPESIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET (SMIL) FOR 2017

Tilskudd kan kun innvilges til foretak som oppfyller vilkårene i forskrift 19. desember 2014 nr. 1817 om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket §§ 2 og 4. Landbrukseiendommens eier må gi tillatelse til gjennomføring av prosjekt eller tiltak etter denne forskriften.

Søker må oppfylle vilkår i forskrift 1. juli 1999 nr. 791 om gjødslingsplanlegging og forskrift 26. juni 2004 nr. 1138 om plantevernmidler § 18 femte ledd. Søker må videre ha kart over jordbruksarealene foretaket til en hver tid disponerer, samt andre arealer som foretaket disponerer eller som er av betydning for eller som er påvirket av jordbruksdriften. Kulturminner, områder som er viktige for biologisk mangfold, arealer med risiko for tap av jord og næringsstoffer og andre forhold av miljømessig betydning skal være kartfestet og beskrevet.

Ringebu og Sør-Fron kommuner har utarbeid felles retningslinjer for prioritering av søknadene (lokale tiltaksstrategier). Kommunen behandler og avgjør søknader om tilskudd.

For mer informasjon gå til Midtdalsbonden.no, klikk på fanen «Landbruksinfo» og velg «Oversikt alle tilskudd» her ligger søknadsskjema, søknadsfrister og regelverk for ordningen.

Søknadsfrist for SMIL- midler for 2017: 15. mars.

TILSKUDD TIL DRENERING AV JORDBRUKSJORD 2017

Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 25.06.2013 med hjemmel i lov 12.mai 1995 nr 23 om jord (jordloven) §18 og etter samråd med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Formålet med forskriften er å øke kvaliteten på tidligere grøftet jordbruksjord ved å gi tilskudd til drenering av dårlig drenert jord med potensiale for økt jordbruksproduksjon, samt å redusere faren for erosjon og overflateavrenning av næringsstoffer til vassdrag. Tilskudd etter denne forskriften kan gis til eier av eller foretak som leier tidligere grøftet jordbruksareal og som drenerer dette arealet. For planerte arealer kan det fra og med 2016 også gis tilskudd til arealer som ikke tidligere er grøftet.

Det kan søkes om midler til:

Systematisk grøfting	Drenering med en bestemt intensitet (avstand mellom grøftene) som dekker et gitt areal, tilstrekkelig til å sikre en tilfredsstillende dreneringstilstand på arealet.
Profilering	Overflateforming der et system av åpne grøfter med møneformete teiger mellom sikrer overflateavrenning av arealet.
Omgraving	Omsnuing av jordprofilen på myrarealer, slik at torvjord legges under og et lag av undergrunnsjord legges på toppen. Omgraving skal drenere arealet og bedre bæreevne.
Avskjæringsgrøfting	Grøftingen skal bidra til å hindre vannsig fra overforliggende arealer inn på jordbruksarealet.
Annen grøfting (usystematisk)	

Dersom du søker om tilskudd til drenering på flere eiendommer skal du fylle ut et skjema for hver eiendom. Tilskudd til drenering av jordbruksjord avgrenset til systematisk grøfting, profilering og omgraving utgjør 1000 kr pr dekar. Ved annen grøfting kan det gis 15 kr pr

løpemeter grøft begrenset oppad til 1000 kr pr da. Beregnet tilskudd under 3000 kr pr søknad utbetales ikke. Det kan ikke gis tilskudd til tiltak som medfører vesentlig skade for annen eiendom og naturmangfold, vesentlig fare for flom og vannforurensning eller fare for skade på automatisk fredete kulturminner. Det kan heller ikke gis tilskudd til tiltak som allerede er påbegynt eller utført før tilskudd er innvilget.

Fylkesmannen i Oppland bevilger et beløp pr kommune innenfor rammen av budsjett. Ved prioritering av søknadene skal tiltak der dreneringen både gir økt jordbruksproduksjon og reduserer faren for vannforurensning prioriteres.

Søknaden sendes til den kommune dreneringsarealet ligger i.

Søknadsfrist for tilskudd til drenering 2017: 20. april.

UTVIKLINGSFONDET – LANDBRUK

I både kommunane har landbruket grunnlag for, og er gode på grovfôr og grovfôrbaserte produksjonar, både innmark og utmark. Det er viktig å vidareutvikle desse og «bygge stein på stein». Det gjør ein m.a. ved å auke produksjonsgrunnlaget, konkret dyrke nytt areal, rydde beite, grøfing, stimulerer til fortsatt setring og kjøp av mjølkekvote.

Det er svært gledeleg med så stor aktivitet på felt innafor jordbruket som er med på å legge grunnlag for framtidig drift.

(Foto: R. Sperstad).

Hans Amund Braastad er ein av mange i Midt-Gudbrandsdalen som har dyrka opp meir jord siste åra. Her frå oppmåling av nydyrka myr på Mykkelsester i 2016

For mer informasjon gå til Midtdalsbonden.no, klikk på fanen «Landbruksinfo» og velg «Oversikt alle tilskudd» her ligger søknadsskjema, søknadsfrister og regelverk for ordningen.

Ringebu

Ringebu kommune har oppretta eit fond med namnet "Utviklingsfondet". Gjennom retningslinjer er også landbruk gitt mulighet til å søke støtte her. Det er peika ut fire områder; nydyrking, melkekvote, grøfting og rydding av nytt innmarksbeite. Søknadsomgangen for 2016 er nå avslutta, resultatet er vist i tabellen nedanfor.

Ordning	Tal søkere	Omsøkt mengde	Godkjent sum inntil kr
Nydyrking	12	184 daa	328 000,00
Melkekvote	26	145 079 liter	103 870,00
Grøfting	7	5 043 meter	114 725,00
Rydding av nytt innmarksbeite	17	482 daa	215 500,00
SUM			762 095,00

Sør-Fron

Sør-Fron kommune vedtok i kommunestyremøte 17.06.2014 å opprette eit utviklingsfond for landbruket i Sør-Fron. Det er aktuelt å støtte desse tiltaka i prioritert rekkefølge:

1. nydyrking,
2. kjøp av mjølkekvote,
3. rydde nytt beite og
4. setring.

Søknadsomgangen for 2016 er nå avslutta, resultatet er vist i tabellen nedanfor.

Ordning	Tal søkere	Omsøkt mengde	Godkjent sum inntil kr
Nydyrking	8	120 daa	154 000,00
Melkekvote	20	250 255 liter	118 997,00
Rydding av nytt innmarksbeite	13	262 daa	0*
Setring	10		27 000,00
SUM			299 997,00

*I 2016 var det ikkje bevilget nok midler til utviklingsfondet i Sør-Fron til å innvilge tilskudd til rydding av nytt innmarksbeite.

Ordninga blir ført vidare i 2017 og søknadsfrist er sett til 15. mars 2017.

BEREDSKAPSGRUPPE I FRON

Fron har i mange år slitt med store tap til rovdyr, og på bakgrunn av det har det kommet opp et forslag om ei beredskapsgruppe som kan bistå beitebrukere som opplever dette. Vi skal kunne bistå med å organisere hjelp til beitebrukere/gardbrukere som opplever rovdyrangrep og andre ekstraordinære hendelser. Dette er et tilbud for dem som ønsker det. Dette gjelder alle gardbrukere i Fron.

Grappa består av:

Marthe Dypdalen, leder   915 48 144

Lars Ole Auglestad, nestleder   913 42 140

Mari Synnøve Aasen Slåen

Jonny Mathisen

Ole Petter Berget

Ivar Sylte

Per Nyhus

Pål Kjørstad

Beredskapsgruppa er knytt opp mot vakttelefonen for rovvilt og har tett samarbeid med jaktleder i det kommunale jaktlaget og landbrukskontora.

Alle i beredskapsgruppa har taushetsplikt.

GJERDETILSYN

Landbrukskontoret har også i år gjennomført gjerdetilsyn i Ringebru og i Sør-Fron i samarbeid med Mattilsynet. Det kommer inn flere meldinger til både landbrukskontoret og Mattilsynet om dårlige gjerder, både rundt hytter, i utmarka og mellom landbrukseiendommer. Det er både enkeltpersoner og beitelag som gir tilbakemeldinger. Det ble i 2016 sendt ut brev om dårlige gjerder til ti grunneiere av landbrukseiendommer og til syv grunneiere av fritidseiendommer i Ringebru. Sistnevnte gjelder strømgjerder rundt hyttene sine, både med og uten strøm på.

I Sør-Fron utførte plan- og teknisk avd. gjerdetilsyn på fritidseiendommer. Det ble sendt ut brev til 15 grunneiere av fritidseiendommer hvor gjerdene ikke var i tråd med de kommunale bestemmelsene, blant annet ulovlig oppsatte nettinggjerder og strømgjerder. Både Ringebru og Sør-Fron har vedtatt egne gjerderegler for fritidseiendommer.

Gjerder er nødvendige ved alt husdyrhold. For at de skal fungere over tid må gjerder holdes vedlike. I motsatt fall er gjerdene et faremoment for både bufe og vilt og et irritasjonsmoment for folk. Gjerde som ikke har noen funksjon må tas ned og fjernes.

Gjerdehold er blant annet regulert gjennom Grannegjerdeloven (lov om grannegjerde, 1.1.1962) og Dyrevelferdsloven (lov om dyrevelferd, 1.1.2010). Lovene inneholder regler om utforming og vedlikehold av gjerder samt rettigheter og plikter for grunneiere og husdyreiere.

Fra 2010 er det forbudt å sette opp nye gjerder med bruk av piggråd øverst. På eldre gjerder kan denne piggråden vedlikeholdes. En grunneier fikk i 2016 pålegg om å fjerne eller bytte ut piggråden på et nyoppsatt gjerde.

I Grannegjerdeloven står blant annet:

- Gjerde skal settes opp og vedlikeholdes slik at det ikke er til fare for folk eller husdyr (§3)
- Plassering i delelinjen, ikke mer enn 0,5 m inn på naboens eiendom (§4)
- Gjerdet skal være minst 1,10 m høyt og så sterkt og tett at det freder mot hest, naut og sau (§15)

- Farlige gjerderester skal fjernes (§5).
Når grannegjerda ikkje vert halde oppe lenger, skal grannane taka bort gjerde eller gjerderestar som kan vera farlege for folk eller husdyr. Så langt grannane ikkje har ansvar for kvart sitt stykke, skal dei dele kostnadene med å taka gjerdet eller gjerderestane bort i same høve som den skyldnaden dei hadde til å halda gjerde på den tida dette vart lagt ned. Tvist etter denne paragrafen kan avgjerast av jordskifteretten.

Foto: R. Sperstad

Gamle og «glemte» utmarksgjerder er dødsfeller for dyr på utmarksbeite. Det ble i 2016 sendt ut brev til flere grunneiere med frister for å fjerne gjerdene eller stramme dem opp. Det er Mattilsynet som har hjemmel til å fatte slike vedtak. Bildet viser et gammelt utmarksgjerde som trenger vedlikehold eller som bør fjernes.

GÅRDSKART PÅ INTERNETT

NYHET

Har du leieareal?

Visste du at *Gårdskart på internett* gir mulighet til å vise flere eiendommer samtidig? Du kan lage et gårdskart og deretter legge til flere landbrukseiendommer eller grunneiendommer. Det blir dermed enkelt å lage kart og få arealtall for et foretak med både **eid og leid areal**.

Det er også mulig å lage et kart over et **jaktvald**.

Eiendommene kan legges til på tvers av både kommune- og fylkesgrenser.

GÅRDSKART

Oppdatering av gårdskartene i Sør-Fron vinteren 2016/17

I løpet av vinteren vil NIBIO (Norsk institutt for bioøkonomi) gjennomføre et såkalt *periodisk ajourhold* av gårdskartene i Sør-Fron kommune.

Dette *kan* medføre endringer av markslagsklasser på en del landbrukseiendommer, og dermed endringer av arealet på de enkelte jordbruksklassene fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeiter. Det kan være arealer som er i ferd med å gro igjen, arealer som er nedbygd, justeringer rundt tunareal o.l.

Kartet som viser arealtyper i på Gårdskart på Internett, blir hvert år oppdatert av landbrukskontoret i kommunene, såkalt kontinuerlig ajourhold. Med noen års mellomrom blir kartet i tillegg oppdatert ut fra i endringer som synes i nye flybilder. Hensikten er å få med endringer som ikke kommunen har fanget opp, samt å harmonisere dette kartet med andre kart som for eksempel veg og vann. Endringer i AR5 kan bety endring i arealtall eller arealfordeling i Gårdskart på Internett for din eiendom.

Hvordan oppdaterer NIBIO?

NIBIO tar utgangspunkt i siste versjon av gårdskartet som inneholder de oppdateringene kommunen har gjort. Denne sammenlignes med flybilder tatt høsten 2015, slik at det er mulig å se om kartene stemmer med det en kan se i bildene.

Hva oppdaterer NIBIO?

Hovedprinsippene:

- For områder hvor kommunen ikke har gjort noe, men hvor ortofoto viser endringer i landskapet, ajourføres arealene ut fra hva vi ser i ortofoto.
- Dersom kommunen har gjort registreringer av nyere dato enn ortofoto, beholdes kommunens registreringer.

På landbrukskontoret er kontaktperson for gårdskart Ragnhild Sperstad

VELFERDSORDNINGER

SØKNAD OM TILSKUDD TIL AVLØSNING VED SYKDOM

Etter endringer i forskriften fra 2015 kreves det mer dokumentasjon ved søknad om tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel mv.

- Kraven til dokumentasjon som søker må sende kommunen i forbindelse med søknaden står listet opp på side 3 i søknadsskjemaet.
- Husk at det er foretakets kontonummer som skal fylles inn, ikke det private. Ved samdrifter er det ofte flere som kan avløses, men det er samdriftas konto som skal oppgis.
- Dersom den avløste og søker ikke er samme person må den avløste gi kommunen fullmakt til innhenting av nødvendige opplysninger fra NAV og relevante opplysninger fra andre offentlige etater i et eget vedlegg til søknaden. Det kan enklest gjøres ved at begge underskriver søknaden.

MILJØ OG UTMARK

ROVVILTSITUASJONEN

I tabellen nedenfor er det listet opp skadefellingstillatelser gitt i Midt-Gudbrandsdalen, mai-september 2016.

Det har pågått skadefelling omtrent gjennom hele sommeren, og til tider flere av de fire store rovdyrene på samme tid. Det ble felt én ulv i Sør-Fron 19.juni.

Art	Område	Varighet	Utfall
Ulv	Vågå, Lom, Sel, Dovre og N-Fron	11.-14.mai	
Ulv (forl.)	Vågå, Lom, Sel, Dovre, N-Fron og S-Fron	15.-18.mai	
Gaupe	Nord-Fron	1.-3.juli	
Ulv	Sel, Nord-Fron og Sør-Fron	12.-17.juni	
Ulv (forl.)	Sel, Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu	18.-24.juni	Felt 19.juni
Ulv	Sel, Nord-Fron, Sør-Fron og Ringebu	27.juni – 4.juli	
Gaupe	Nord-Fron	4.-8.juli	
Bjørn	Sel og Nord-Fron	11.-15.juli	
Jerv	Ringebu	15.-19.juli	
Bjørn	Ringebu	16.-20.juli	
Jerv (forl.)	Ringebu	21.-26.juli	
Bjørn	Ringebu	24.-28.juli	
Bjørn (forl.)	Ringebu	28.juli – 1.aug.	
Jerv (forl.)	Ringebu	28.juli – 1.aug.	
Jerv	Nord-Fron og Sør-Fron	28.juli – 2.aug.	
Bjørn (forl.)	Ringebu	1.-8.aug.	
Jerv (forl.)	Ringebu	1.-8.aug.	
Bjørn (forl.)	Ringebu	17.-23.aug.	

I de tre midtdalskommunene har skadefellingsarbeid (lønnskostnader skade-fellingslag, kjøregodtgjørelse og telefonutgifter) kostet ca. 380 000 kr i 2016. Disse kostnadene blir refundert av Fylkesmannen.

KJEMPESPRINGFRØ

Kjempespringfrø er en ettårig hageplante som sprer seg raskt og fortrenger annen vegetasjon. Derfor er den uønsket i norsk natur, og inngår blant svartelistartene.

Kjempespringfrø begynner å blomstre i juni. Fra slutten av juli til frosten kommer, finner man også frøkapsler som eksploderer ved berøring. En enkelt plante kan produsere opp til 4000 frø og kaste dem så langt som 7 meter fra morplanten. Fordelen med kjempespringfrø er at den er ettårig. Det betyr at hele planten dør når frosten kommer, det er kun modne frø som overvintrer. Frø kan overleve maksimalt 2 år.

Luking kan gjøres på de små lokalitetene. Rotsystemet er grunt, så den er lett å plukke. Planter som ikke er i blomst, kan etterlates på stedet hvis rota verken har kontakt med jord eller rennende vann. Slått er aktuelt på større områder. Pass på at nedkappede planter ikke får kontakt med vann. Etter at tiltak er utført må utstyret gjøres rent for å hindre videre spredning. Sprøyting, er også en mulighet. Dette kan være aktuelt på store lokaliteter. Ved sprøyting stilles det krav til at den som utfører arbeidet har plantevern- autorisasjon (sprøytesertifikat) og følger gjeldende lovverk.

For å hindre at plantene utvikler spiredyktig frø, må tiltaket gjennomføres før eller ved begynnende blomstring og gjentas tre til fire ganger i vekstsesongen. Feltet må tas også de neste to årene fordi frø kan ligge i bakken i to år før de spirer. Hvis bekjempelsen blir gjort etter at plantene har blomstret i 1-2 uker, må avfallet legges i sekker som sendes til brenning for å hindre frøspredning.

Et viktig forebyggende tiltak for å forhindre spredning er å fjerne kjempespringfrø fra hager.

MOTORFERDSEL

De faste leiekjøringsløyvene for snøskuter i Sør-Fron kommune ble rullert høsten 2016. Leiekjøringsløyvene gjerder fra høsten 2016, til våren 2020.

FERISTER OG HJORTEVILT

Landbrukskontoret har blitt kontaktet av fallviltgruppa, med henvendelse om ferister som står utildekket om vinteren. Ferist—snødekt eller bar—kan utgjøre en fare for hjortevilt dersom viltet trækker ned i feristen og skader beina.

Landbrukskontoret og fallviltgruppa oppfordrer alle beitelag i samarbeid med grunneier om å dekke ferister med lem/ plate om vinteren, slik at hjorteviltet i området ikke kommer til skade.

SKOGBRUK

Det er skogeier som har ansvar for at skogsdriften utføres i tråd med lovverket, selv om det er entreprenør som utfører tiltak i skogen.

SKOGFOND

Skogfondsordningens formål er «å sikre finansiering av en bærekraftig forvaltning av skogressursene gjennom tvungen avsetning av midler...» (jfr. Forskrift om skogfond o.a.)

Skogfondsmidlene kan brukes til:

- skogkultur
- bygging, ombygging og opprusting av skogsveier o.a.
- vedlikehold av skogsbilveier som inngår i det permanente veinettet, herunder velteplasser for skogsvirke
- miljøtiltak
- skogbruksplanlegging med miljøregistreringer
- investering i bioenergitiltak
- forsikring av skogen mot stormskader og brann
- kompetansefremmende tiltak knyttet til miljøhensyn, skogetablering og skogproduksjon, samt verdiskaping knyttet til trebaserte produkter
- oppmerking av eiendomsgrenser og nødvendige utgifter til håndlanger ved jordskifte i skog
- merverdiavgift. Bruk av skogfondsmidler til merverdiavgift gir ikke skattefordel.

Merk: Utjevning av kjørespor regnes som en alminnelig driftskostnad, og dekkes **ikke** av skogfond.

Hvordan går man fram?

Innbetaling til skogfond skjer som regel ved at tømmerkjøperen trekker fra skogfondsavsetningen i oppgjøret med skogeier, og innbetaler pengene til skogfondskontoen. Det er anledning til å innbetale mer til skogfond enn det som allerede er trukket innenfor samme kalenderår, hvis skogeier ønsker dette. Ved småsalg av for eksempel materialer og ved direkte fra gården må skogeier selv betale inn til skogfond. Imidlertid er innbetaling til skogfond for salg av juletrær og pyntegrønt frivillig.

Skogfondsmidler utbetales ved at skogeier henvender seg til kommunen direkte eller via internett, og dokumenterer utførte investeringstiltak, for eksempel med en fakturakopi. Søknad om utbetaling av skogfondsmidler må leveres seinest et år fra utgangen av det kalenderår investeringen ble gjennomført.

Kommunen er godkjenningmyndighet for de utførte tiltakene.

Kommunen trenger all relevant informasjon om utførte tiltak for å anvise skogfondsmidler:

Eiendommens navn, teig- og bestandsnummer, høyde over havet, bonitet, planteantall, tiltakets areal, total veilengde og hvorvidt tiltaket ble utført med eget arbeid eller ved bruk av entreprenør er eksempler på poster i skjemaene våre.

Husk også å fylle inn korrekt kontonummer, hvorvidt du ønsker å søke tilskudd for tiltaket og om tiltaket ønskes dekket med eller uten moms. Det er mulig å be kommunen om å betale fra din skogfondskonto direkte til skogeierandelslag, dersom skogeierandelslaget har stått for utføring av tiltaket.

Skattefordel

Den delen av tømmerinntekten som avsettes til skogfond blir ikke tatt til inntekt og beskattet. Inntektsføring skjer når pengene tas ut igjen fra fondet. Det er her skattefordelen oppstår, fordi 85 % av dette uttaket er skattefritt når pengene brukes til formål med skattefordel. Fra og med 2007 økte den skattefrie andelen av utbetalt skogfond fra 60 til 85 %, og alle tiltak som kan dekkes med skogfond gir skattefordel (med unntak av merverdiavgift). Det vil si at når man investerer i skogen med en 1000-lapp som har vært innom skogfondskonto, så er det bare 150 kr som blir beskattet. For mer informasjon om skogfond, se Landbruksdirektoratet sine nettsider, bl.a.: www.slf.dep.no/no/eiendom-og-skog/skogfond/om-skogfond

LANDBRUKSVEGER

Søknadsprosedyre

Veganlegg er søknadspliktig. Søknaden må være godkjent før arbeidet med vegen settes i gang. Søknader om nybygging, ombygging og utbedring av veganlegg sendes til kommunen. Skjema for landbruksveger er tilgjengelig på internett, eller kan hentes på landbrukskontoret. I søknadsskjemaet finner man også kriterier for veg som er unntatt søknadsplikten. Det er viktig å fylle ut hele skjemaet fullstendig. Det er også helt nødvendig å legge ved kart med inntegnet vegstrekning.

Kommunen sjekker innkommende søknader opp mot relevant lovverk og tilgjengelige databaser over naturhensyn, flom- og skredfare og kulturminner i det aktuelle området. Deretter drar kommunen på befaring der vegarbeidet er planlagt utført. Etter en helhetlig vurdering vedtar kommunen om tiltaket skal godkjennes eller ikke.

Vegplanlegging

Bruk av profesjonell vegplanlegger er nødvendig for en tilfredsstillende oppfyllelse av vegstandardene. Slik unngår tiltakshaver ubehagelige overraskelser i løpet av- eller i etterkant av vegbyggingsprosessen, når veganlegget skal slutt godkjennes av kommunen. Mjøsen og andre skogeierandelslag er eksempel på formidlere av vegplanleggings-tjenester.

Vi gjør oppmerksom på at Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor ikke har ansatt noen egen vegplanlegger per 2016/ 2017. Våre rådgivere har ikke fagkompetanse på vegplanlegging, og kan ikke gi utfyllende anleggstekniske vurderinger med hensyn på planlagte vegprosjekter. Kommunen vurderer innkommende søknader på bakgrunn av et fast sett med kriterier satt av Landbruks- og matdepartementet og Landbruksdirektoratet.

Se også: «Normaler for landbruksveier med byggebeskrivelse» (LMD, L.dir.)

[http://www.skogkurs.no/vegnormaler/pdf/Normaler for landbruksveier 2013.pdf](http://www.skogkurs.no/vegnormaler/pdf/Normaler_for_landbruksveier_2013.pdf)

TILSKUDDSORDNINGER I SKOGBRUKET

NMSK: Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket

«Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket skal stimulere til økt verdiskaping i skogbruket, samtidig som miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivaretatt og videreutviklet.»

(jfr. Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket, § 1)

Skogeier kan søke om tilskudd til skogkultur, miljøtiltak, skogsvei, tynning, drift med taubane, hest og annet, samt tiltak som har som mål å øke aktiviteten- og ressursutnyttelsen i skogen. Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer er også berettiget tilskudd.

For tilskudd til skogkultur, miljøtiltak og annet er kommunen første kontrollinstans. Kommunen skal kontrollere minst 10 % av sine vedtak for å sikre at skogeier utfører tiltak i henhold til gjeldende forskrifter.

Fylkesmannen har ansvar for å følge opp kommunens saksbehandling. Kommunens vedtak kan påklages til Fylkesmannen i Oppland.

For tilskudd til skogsvei, drift med taubane/ kabelkran, hest o.a., samt skogbruksplanlegging med miljøregistreringer er det Fylkesmannen som er første kontrollinstans. Fylkesmannens vedtak kan påklages til Landbruksdirektoratet.

NMSK-tilskudd kan gis til alle skogeiere som har mer enn 10 daa produktiv skog. Hvis søknad om tilskuddsmidler gjelder tiltak som faller inn under forskriftens § 8, eller dersom flere eiendommer samarbeider om et tiltak, kan minimumsgrensen på 10 daa fravikes.

Nærmere informasjon om tilskuddsordningen og rammer for å søke om tilskudd kan du lese i:

Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2004-02-04-447>

Tettere planting

Tilskudd til tettere planting skal gjennom optimal utnyttelse av skogsmarkas produksjonsevne bidra til økt binding av CO₂. For å øke antall skogplanter ved foryngelse av eksisterende skogarealer er det innført en tilskuddsordning der tiltaket er en del av ordinær skogplanting etter hogst. Det gis 80 % tilskudd til skogeier for inntil 50 planter/daa som plantes utover et fastsatt minimumsantall (se tabell).

Når planteantallet på en gitt bonitet overstiger minimumstallene som er gitt (se tabell) kan det søkes om tilskudd til tettere planting. Økning av tettheten utover det optimale vil ha redusert klimaeffekt og omfattes derfor ikke av ordningen.

Krav til minimum utplantingstall for tilskudd til tettere planting (gjelder alle treslag).

Bonitet	Minimum plantetall pr. dekar	Intervall for plantetall som utløser tilskudd (inntil 50 planter/daa etter oppfylt minimumskrav)
26	220	220 - 270
23	220	220 - 270
20	200	200 - 250
17	180	180 - 230
14	160	160 - 210
11	130	130 - 180
8	100	100 - 150

Søknad om tilskudd sendes til kommunen så snart som mulig etter at tiltaket er avsluttet. Det må foreligge kopi av regning/ faktura som dokumenterer utført nyplanting av tilstrekkelig antall planter pr felt. Areal, bonitet og planteantall per felt må oppgis, sammen med kartutsnitt som viser avgrensningen av det aktuelle plantefeltet.

Alle skogeiere som har mer enn 10 daa produktiv skog og som har oppfylt kravet om minimum utplantingstall kan søke om tilskudd. Frist for å levere søknad til kommunen er 1. august for arbeid utført i annet kvartal og 7. november for arbeid utført i tredje kvartal (per 2016).

Søknadspliktige tiltak

Søknadspliktige tiltak må være godkjent av kommunen før tiltakene utføres.

Ifølge forvaltningsloven skal kommunen gi svar eller midlertidig svar innen 1 måned etter at søknaden er mottatt. Før eventuelle tilskudd til søknadspliktige tiltak kan utbetales må driften/veganlegget være sluttgodkjent av kommunen.

Informasjon fra Landbruksdirektoratet om tilskuddsordninger i skog:
<https://www.slf.dep.no/no/eiendom-og-skog/om-skogbruk/tilskudd>

OMDISPONERING AV SKOGAREAL TIL BEITE

Skogeier er forpliktet til å forynge skog på hogstflate innen 3 år etter hogst.

Omdisponering av skogareal til beite er ikke søknadspliktig, men skogeier må kunne bevise at omdisponeringen er reell ved kontroll, for at skogeier skal løses fra foryngelsesplikten. Ved eventuell kontroll av omdisponert areal vil kommunen se etter følgende indikatorer på at omdisponeringen er reell:

- Hogstavfallet er ryddet
- Arealet inneholder minst 50 % gressarter (kulturgras) og/ eller beitetålende urter
- Det går beitedyr på arealet
- Beitetrykket er så høyt at det ikke skjer en naturlig gjengroing av arealet
- Gjerde er satt opp eller påbegynt
- Arealstatus er oppdatert fra skogareal til jordbruksareal i AR5

Dersom flere av disse indikatorene ikke forekommer på det aktuelle arealet gir det et bilde av at foryngelsesplikten ikke er overholdt, og at omdisponeringen ikke er reell. Det kan da være aktuelt for kommunen å følge opp med et pålegg om foryngelse.

Verd å vite:

Utmarksbeite i produktiv skog er som hovedregel å regne som skogsmark.

Inngjerding av store skogarealer medfører ikke automatisk at hogstfelt innenfor gjerdet er unntatt foryngelsesplikt (*Landbruksdirektoratet*)

Foto: NIBIO; <http://www.skogoglandskap.no>

DIVERSE

AUTORISASJONSKURS I PLANTEVERN 2017

Kontakt Norsk Landbruksrådgivning Gudbrandsdalen hvis du vil være med på kurs eller har fullført kurs et annet sted og ønsker å gå opp til eksamen.

Det er forventet spesielt mange deltagere til fornying av bevis i 2017, derfor blir det lagt opp til et kurs i hver kommune. Kursene starter opp i løpet av februar 2017.

Kursene er både for de som skal fornye autorisasjonsbeviset og for de som skal ta eksamen første gang inkludert en praksisdag. Det er enklest å bestille kursmateriell direkte fra www.haugenbok.no

De som skal fornye beviset får vanligvis brev fra Fylkesmannen i Oppland, som administrerer ordningen.

Eivind Bergseth telefon: 952 00 352

INFORMASJON FRA MATTILSYNET

Nasjonalt prosjekt om velferd på kalv

Dette er et prosjekt med et tilfeldig utplukk på 1000 gårdsbruk med mjølkeproduksjon i Norge som skal inspiseres, og av disse er 75 stk. i Gudbrandsdalen. Tilsynene vil i hovedsak være uvarslede og skje i løpet av 2016. Mattilsynet ønsker med dette å kartlegge om kalvers velferd er tilfredsstillende i Norge. Friske kalver med god velferd er viktig av etiske grunner, samt for å bidra til god produksjon i fremtiden.

De fleste av tilsynene er nå gjennomført og det har vært mange flotte kalvehold som er blitt inspisert. Det har også vært observert noen mangler og i hovedsak har disse omhandlet mjølkeføring og oppstalling av kalv. Helsetjenesten for storfe anbefaler at kalven får tilbudt minimum 3 liter råmjølk ved det første målet og videre får minimum 8 liter mjølk daglig. Når det gjelder oppstalling er det krav om både mykt, tett og trekkfritt liggeunderlag til kalv og det har spesielt blitt observert mangel på mykhet i enkeltbokser. Trespalt uten halm eller f.eks. perforert gummimatte oppå anses ikke som mykt.

Det blir utarbeidet en felles rapport som vil bli tilgjengelig for alle i starten av 2017.

Mosjonskrav for ku i løsdrift

Forskrift om hold av storfe stiller krav om at alt storfe (ukastrerte hanndyr og spekalv er unntatt) skal sikres mulighet for fri bevegelse og mosjon på beite i minimum åtte uker i løpet av sommerhalvåret.

Fra 01.01.2014 ble dette også gjeldende for storfe i løsdriftsfjøs. En løsing med ev. luftegård gjelder for løsdriftsfjøs bygget før 01.01.2014, men de som har bygget etter 01.01.2014 må ha dyrene på beite.

Dersom beiteperioden må deles opp på grunn av spesielle klimatiske eller andre forhold, så skal den totale beiteperioden i løpet av sommeren i sum være minst 8 uker.

I sommer foretok Mattilsynet noen runder med stikkprøvekontroll hos løsdrifter og resultatet var svært positivt. De aller fleste hadde kyr og kviger ute under gode forhold og i tidsperioder godt over kravet. Det var spesielt positivt at noen også hadde småkalvene ute.

Stikkprøvekontroller av mosjonskravet, både for løsdrifter og båsfjøs, vil bli foretatt også i løpet av sommeren 2017.

MRSA

Det er blitt tatt ut overvåkingsprøver for MRSA i svinehold i Gudbrandsdalen dette året også, og det har ikke vært noen positive resultater.

Det ble denne måneden funnet MRSA i mjølk fra en ku i Buskerud og det vises til informasjonsskriv vedlagt med forebyggende råd rundt dette.

Påminning om varslingsplikt

For at Norge skal kunne si til omverdenen at vi er fri for kugalskap og skrapesjuka, så må vi også ta ut et tilstrekkelig antall hjerneprøver.

Derfor er det viktig at det gis rask til oss beskjed om avlivede eller selvdøde dyr (storfe over 24 mnd. og småfe over 18 mnd.), slik at vi kan få vurdert prøveuttak på disse. Det behøver altså ikke foreligge mistanke ut fra kliniske symptomer for at det skal varsles.

Vi minner også om plikten til å varsle oss dersom mistanke om alvorlig smittsom sykdom.

Mer informasjon om prosjekter, regelverket og andre aktuelle tema finner du på www.mattilsynet.no

[Ta gjerne kontakt med oss for informasjon og veiledning!](#)

[Hilsen Mattilsynet, avdeling Gudbrandsdal](#)

[Telefon 22 40 00 00](#)

MRSA I STORFE- OG SMÅFEBESETNINGER

Råd om smittebeskyttelse

Denne informasjonen er beregnet for:

- ✓ Storfeprodusenter, småfeprodusenter og røktere.
- ✓ Andre som skal inn i storfe- eller småfebesetninger, for eksempel veterinærer, rådgivere, klauvskjærere, servicefolk og besøkende.

Hvorfor er det viktig å følge rådene for smittebeskyttelse?

- ✓ For å hindre at personer får overført smitte fra storfe eller småfe.
- ✓ For å hindre at personer tar med seg smitte inn i eller ut av fjøset/besetningen.
- ✓ For å beskytte norske storfe- og småfebesetninger mot smitte fra utlandet.

Hva er MRSA og LA-MRSA?

MRSA er gule stafylokokker som har blitt motstandsdyktige mot antibiotika. Husdyr (særlig gris) og mennesker kan smitte hverandre, og være bærere av LA-MRSA (livestock associated/husdyrassosiert MRSA) på huden, i svelget og i nesa. I et fjøs/besetning vil LA-MRSA kunne finnes i miljøet (inklusive i støv) i tillegg til på dyr.

Generelle forholdsregler:

- ✓ I storfebesetninger skal det være en smittesluse med et klart fysisk skille mellom fjøset/besetningen og omverdenen, samt egne overtrekksklær og støvler. Det må være gode muligheter til å vaske støvler, overtrekksklær, hender og utstyr på innsiden av smitteslusen. I småfebesetninger er det ikke et forskriftskrav om en smittesluse, men et egnet system for smittebeskyttelse. Det

anbefales at man lager systemer i småbesetningene som har tilsvarende smittebeskyttende effekt som smittesluse.

- ✓ Smitteslusene må være funksjonelle slik at smitte ikke overføres via slusen.
- ✓ Det skal legges til rette for at dyrebilsjåfør kan benytte besetningens overtrekksklær og støvler hvis sjåføren må inn i besetningen for å laste opp dyr.

Renhold av fjøs, klær og utstyr

- ✓ Alle arbeidsklær bør vaskes regelmessig på 60 grader, inklusive besetningens egne klær og støvler i smittesluse.
- ✓ Fjøset bør rengjøres regelmessig, og man bør tilstrebe et lavt støvnivå.
- ✓ Det anbefales å legge særlig vekt på godt renhold i og ved drikkekar, fôrplasser, kraftfôrkrybber, liggeplasser, samt i ungdyravdelingene.
- ✓ Utstyr som brukes i flere besetninger, skal vaskes og desinfiseres mellom hver besetning.

Daglig smittebeskyttelse ved arbeid i besetningen

Før man går inn i fjøset/besetningen:

- ✓ Heng klær i den ytre sonen i «smittesluens», helst i et skap som bare brukes til dette.
- ✓ Vask hendene med såpe og vann, og tørk dem med papir.
- ✓ Ifør deg besetningens overtrekksklær og støvler.

Når man forlater fjøset/besetningen:

- ✓ Ta av overtrekksklær og støvler.
- ✓ Vask hendene med såpe og vann og tørk dem med papir.
- ✓ Ta på egne klær og skotøy.

Smittebeskyttelse ved besøk fra andre land

- ✓ For alle som har vært i kontakt med husdyr i andre land, gjelder en generell anbefaling om at det skal gå minimum 48 timer før vedkommende skal ha kontakt med norske husdyr. Minst 24 av disse 48 timene skal vedkommende ha oppholdt seg i Norge.
- ✓ Personer som har arbeidet i husdyrbesetninger i andre land, bør teste seg for LA-MRSA før de kommer i kontakt med norske husdyr. De bør bruke hodeplagg, engangshansker og kirurgisk munnbind inntil negativt prøvesvar foreligger.

- ✓ Øvrige besøkende fra andre land bør gjøre en grundig vask og desinfeksjon av hendene før de går inn i besetningen, benytte hodeplagg og følge rådene om daglig smittebeskyttelse ved arbeid i besetningen som finnes i dette informasjonsarket.

Smittebeskyttelse ved besøk i storfe- eller småfebesetninger i andre land

- ✓ Bruk engangshansker og hodeplagg ved besøk i husdyrrom med storfe eller småfe.
- ✓ Hendene skal vaskes og desinfiseres rett etter at beskyttelsesutstyret er tatt av.
- ✓ Hvis det er mulig, ta en dusj etter besøk i besetningen.
- ✓ Det skal gå minimum 48 timer fra et besetningsbesøk i utlandet til kontakt med norske husdyr. Minst 24 av disse 48 timene skal vedkommende ha oppholdt seg i Norge.

Ansettelse av personer som har arbeidet i husdyrbesetninger i andre land

- ✓ Personer som har arbeidet i husdyrbesetninger i andre land, bør testes for LA-MRSA før de begynner å jobbe i besetningen. Ta kontakt med lege og følg Folkehelseinstituttets anbefalinger om behandling hvis vedkommende er smittet. Les mer om dette på Folkehelseinstituttets hjemmeside www.fhi.no.
- ✓ Inntil et negativt resultat av LA-MRSA-prøven foreligger bør vedkommende dusje, vaske håret grundig og desinfisere hendene før hvert besøk i besetningen. Vedkommende bør bruke hodeplagg, engangshansker og kirurgisk munnbind. Det er viktig at vedkommende følger råd om daglig smittebeskyttelse ved arbeid i besetningen som finnes i dette informasjonsarket.

Når LA-MRSA er påvist i din besetning

- ✓ Hvis det er påvist LA-MRSA-smitte i besetningen, skal alle som skal inn i besetningen informeres.
- ✓ Personer som arbeider i besetninger hvor det er påvist LA-MRSA, bør ikke stille dyr i andre besetninger.
- ✓ Det bør være minst mulig persontrafikk inn og ut av besetninger som er smittet med LA-MRSA.
- ✓ I besetninger som har fått påvist smitte, bør rutinebesøk fra veterinær, rådgivere, servicefolk etc. legges til slutten av dagen.
- ✓ Smittefaren for dyr og mennesker er ikke like stor i storfe- og småfebesetninger som i grisebesetninger, men i husdyrrom anbefales det å benytte hodeplagg, engangshansker og kirurgisk munnbind eller støvmaske. Støvmaske med utluftingsventil

beskytter mennesker mot MRSA-smitte fra dyr og miljø. Maske uten utluftingsventil, eller kirurgisk munnbind, beskytter dyrene mot smitte fra mennesker. Hvis besetningen er LA-MRSA-smittet anbefales derfor støvmaske med ventil. Maske/munnbind skal skiftes ofte, og alltid når det blir fuktig.

- ✓ Etter et opphold i fjøset/besetningen: Vask hendene grundig med såpe og vann, og tørk dem med papir. I tillegg bør hendenes desinfiseres, for eksempel med sprit med glyserol.
- ✓ Utstyr som benyttes i en MRSA-smittet besetning skal vaskes og desinfiseres etter bruk.

Ønsker du å finne ut om du eller din besetning er smittet?

- ✓ Hvis du har mistanke om at din besetning kan være smittet av LA-MRSA, ta kontakt med Mattilsynet på tlf. 22 40 00 00.
- ✓ Ønsker du å teste om du eller andre er smittet? Ta kontakt med din fastlege. Undersøkelsen er gratis, og du får svar i løpet av en ukes tid.

Her finner du mer informasjon om LA-MRSA:

Mattilsynet: www.mattilsynet.no

Folkehelseinstituttet: www.fhi.no

Veterinærinstituttet: www.vetinst.no

Animalia: www.animalia.no

MIDTDALSBONDEN – NETTSTADEN FOR LANDBRUKET

På nettstaden Midtdalsbonden, www.midtdalsbonden.no, finn du nyheiter og info som gjeld landbruket, som til dømes:

- Ulike arrangement
- Tilskotsordningar og søknadsfristar
- Lovverk
- Organisasjonar, rådgjeving, forvaltning m.m.

Midtdalsbonden.no har eigen kalender. Kontakt webredaktørane for å få lagt inn arrangement, eller om har du spørsmål eller forslag til stoff ta kontakt! Webredaktørane er:

- Hilde Hammer, tlf. 61 29 92 65, e-post hilde.hammer@sor-fron.kommune.no
- Ragnhild Sperstad, tlf. 61 29 92 52, e-post ragnhild.sperstad@sor-fron.kommune.no,

- Anne Berit Grasbakken, tlf. 61 29 92 57 eller 61 26 61 47, e-post fmopabg@fylkesmannen.no,

PRIMÆRNÆRINGSUTVALET I MIDT-GUDBRANDSDAL

Utvalet er sett saman av representantar frå faglag i landbruket. Hovudoppgåva er å styrke og utvikle landbruket i Midtdalen, i tråd med *Utviklingsplan for landbruket i Midtdalen*. Hovudinnsatsen i 2016 har vore retta mot følgjande tiltak:

- Arrangert tre skogdagar for ungdomsskuleelvar i alle tre kommunane. Målet er å rekruttere fleire ungdommar til skogbruket.
- Delt ut prisen «Årets Midtdalsbonde 2016» saman med Sparebank 1 Gudbrandsdal og avisa Dølen. Vinnar er Ole Asmund og Gunhild Sylte frå Fåvang. Målet er å synleggjere landbruket.
- Arrangert fagmøte om organisert beiting for storfe saman med landbrukskontora. Snautt 40 personar møtte. Målet er å bidra til meir organisering.
- Administrert Facebooksida «Midtdalsbonden». Målet er å få ut nyheiter, stort og smått.

Arbeidet er støtta av Regionrådet for Midt-Gudbrandsdal og Oppland fylkeskommune.

Desse har vore med i utvalet i 2016:

Marthe Dypdalen, Nord-Fron Bondelag (leiar)

Kjell Arne Kaus, Ringebu Bondelag

Per Nyhus, Sør-Fron Bonde- og småbrukarlag

Therese Rudi, Ringebu-Fåvang Bonde- og småbrukarlag

Ola Rundsveen, Fron Skogeigarlag

Jostein Tromsnes, Ringebu-Fåvang Skogeigarlag

Anne Berit Grasbakken, tilsett hos Fylkesmannen i Oppland, er sekretær.

Utvalet vil halde fram med arbeidet til neste år. Både utdeling av prisen «Årets Midtdalsbonde» og skogdagar for ungdomsskuleelvar er tenkt vidareført. Elles er årsplan for neste år under arbeid. Ta gjerne kontakt med ein av representantane eller sekretæren om det er spørsmål eller innspill.

KULTURLANDSKAPS- OG BIOENERGIPROSJEKTET I MIDT-GUDBRANDSDAL

Prosjektet vart sett i gang frå 2012 og blir avslutta til nyttår i 2016. Målet var å opne landskapet og redusere attgroing. Tiltaka har vore maskinell rydding der virket går til bioenergi, manuell rydding av stigar og råk, og utsiktsrydding langs E6.

Nokre resultat frå prosjektet:

- Det er rydda maskinelt hos ti grunneigarar, hovudsakleg hamnlykkjer, tilsaman vart det 10.245 lm³ som gjekk til flising og bioenergi. Da det såkalla «flistilskotet» frå staten vart borte frå 2014, vart det liten interesse for å halde fram med dette.
- Det er rydda manuelt langs åtte stigar/vegar til allmenn glede og nytte.
- Det er gjennomført utsiktsrydding langs E6, to plassar på Sør-Fron og ein plass på Sør-Fåvang.

Det er kommunane i Midtdalen ved landbrukskontora og Primærnæringsutvalet som eig prosjektet. Prosjektet er støtta frå Regionrådet for Midt-Gudbrandsdal og med Bygdeutviklingsmidlar frå Fylkesmannen i Oppland.

VIKTIGE TELEFONER, E-POST OG ADRESSER:

Dyrevernemnder fra 1.1.2017 er ikke kjent i skrivende stund.

Dyrevernemndene er en del av Mattilsynet. Nemndene skal bistå i det lokale tilsynsarbeidet med lekmannsskjønn i dyrevelferdssaker. For å få kontakt med dyrevernemnda der du bor, må du ringe det lokale Mattilsynet på tlf. 22 40 00 00.

Dyrevernemnder 01.01.2013 – 31.12.2016

Dyrevernemnda for Sør-Fron, Nord-Fron og Sel		Telefon
Inger Johanne Kjørstad, leder	2647 Sør-Fron	92045114
Kristian Ekre	Skåbuvegen 1853 2640 Vinstra	61295832 91131563
Ingebreth Drange Sandbu	Sjøavegen 558 2670 Otta	91838941
Vara: Vebjørn Lien	Haugansgeilen 2647 Sør-Fron	95218005
Gerd Skansen	Aasmundstad 2640 Vinstra	90831011
Kjell Haugstulen	Sagdalsvegen 281 2672 Sel	91187536

Dyrevernemnda for Ringebu og Øyer

Rolf Bråstad	2634 Fåvang	95136860
Elin Johnsen	Vestsidevegen 98 2636 Øyer	
Ragnhild Melgård Bø	2632 Venabygd	61284068 90201697

Vara:

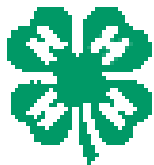
Kjell Arne Borgedal	2634 Fåvang	41330076
Geir Langset	Veslesætervegen 46	41553962
	2635 Tretten	41239338
Linn Veronika Brattås	Landgårdsvegen 200	95809803
	2635 Tretten	

Veterinærvakt

Ringebu tlf.	61 28 05 00
Fron tlf.	61 29 14 00
Stav Veterinærsenter Tretten	61 27 65 14

Avløser

Ringebu tlf.	48 17 33 46
Fron tlf.	61 29 22 30

Prosjekthefter - 4H for utlån

4H Sør-Fron og Ringebu
H-heftene kan lånes på biblioteket i Sør-Fron.
Telefon: 61 29 91 40

Husk riktig porto

Hvis du sender post med for lite porto, sørger posten for at sendingen allikevel kommer fram. De legger ut for manglende porto, og sender en regning til deg som avsender. Hvis avsender ikke er oppgitt, sendes regningen til mottaker. Ekspedisjonskostnaden for denne servicen er kr 55,00, pluss et tillegg på kr 7,00 pr brev.

Dette er kostnader vi helst vil unngå.

Vi har muligheten for å nekte å ta i mot slik underfrankert post. Sendingen vil da bli returnert til posten. Dette er kjedelig for avsender, og det tar lengere tid før sendingen kommer fram til oss, hvis den kommer fram.

Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor ønsker alle sine brukere en god jul og et godt nyttår. Takk for samarbeidet i året som har gått!

F.v. bak: Bente Dahl, John-Ludvik Dalseg, Ragnhild B. Vestad og Ragnhild Sperstad

F.v. foran: Hilde Hammer, Heidi Paulsen, og Anne Berit Grasbakken (ansatt hos Fylkesmannen i Oppland).

Øyann Brandstad var ikke til stede da bildet ble tatt.

Foto: Frank J. Christiansen

Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor

postmottak@sor-fron.kommune.no

Telefaks nr.: 61 29 90 01 (servicekontoret) – sentralbord **61 29 90 00**

john-ludvik.dalseg@sor-fron.kommune.no
(landbrukssjef) **61 29 92 49**

ragnhild.sperstad@sor-fron.kommune.no
(jordbruksrådgiver – gårdskart) 70% stilling **61 29 92 52**

ragnhild.bang.vestad@sor-fron.kommune.no
(landbrukskonsulent)
60% stilling – treffes mandag, tirsdag, torsdag, **61 29 92 53**

heidi.paulsen@sor-fron.kommune.no
(skogbruksrådgiver) **61 29 92 54**

oyann.brandstad@sor-fron.kommune.no
(jordbruksrådgiver)
80% stilling – treffes mandag, tirsdag, torsdag, fredag **61 29 92 55**

frank.christiansen@sor-fron.kommune.no
(landbrukskonsulent) **61 29 92 56**

anne-berit.grasbakken
(regionstilling / overingeniør)
ansatt hos Fylkesmannen fmopabg@fylkesmannen.no **61 29 92 57**

bente.dahl@sor-fron.kommune.no
(landbrukssekretær)
50% stilling treffes mandag, tirsdag, onsdag **61 29 92 58**

hilde.hammer@sor-fron.kommune.no
(miljø- og utmarksrådgiver) **61 29 92 65**

”Lia” – felles møterom **61 29 92 59**

Postadresse:

Midt-Gudbrandsdal Landbrukskontor (MGL)
Kommunevegen 1
2647 Sør-Fron